

пилъ напредъ съ силната си дивизия и многочисленнитѣ полски батареи, заключени въ Русчукъ, и ако би присъединилъ къмъ себе си и остатъцитѣ отъ изненаданата въ Свищовъ бригада, то той би можалъ да се яви къмъ мѣстото на дѣйствиата между 16 и 17 число и да даде сражение въ което, — имайки прѣдъ-видъ силитѣ и положението на двѣтѣ страни, — всичкитѣ възможни шанси, да разбие и отхвърли въ рѣката всичко, което би му се изпрѣчило на срѣща, — бѣха на негова страна. А въ случай на несполука, той всѣкога би можалъ да отстъпи своевременно къмъ Русчукъ и — ако това толкова много го е съблазнявало — да се заключи въ крѣпостта.

Когато, по-късно, запитали сердаря, защо той не е заповѣдалъ на тази дивизия да отиди къмъ Свищовъ, той е отговорилъ, че произходящото къмъ тази страна е могло да бѣде само една демонстрация, и че трѣбвало да се върва, какво руситѣ ще избератъ за дѣйствителенъ пунктъ на преправата самия Русчукъ или неговата околностъ

Срѣщо единъ такъвъ отговоръ всѣко възражение става безполезно, защото е недопустимо отъ военна точка на гледане, да се помисли даже само за минута на една подобна комбинация и да си прѣдставимъ армия, която се опитва да прѣмине една рѣка като Дунава, подъ огъня на една крѣпостъ, въоръжена съ многочисленна артилерия!*)

*) Казватъ, че сердаря е изказалъ подобно явѣние затова, защото го билъ челъ въ съчинението на Молтке; но Молтке е писалъ това още въ онази епоха, когато неговия съотечественникъ Круулъ не бѣше ни още запозналъ съ своитѣ великолѣпни обсадни оръдия. Пъкъ най-сетнѣ, великия фелдмаршалъ не е билъ непогрѣшимъ; само едната логика не грѣши никога и именно нея трѣбва да вкарваме всякога въ своитѣ дѣствия. Въ военното искусство, както и въ медицината, не може да се употребява една и съща рецепта за два различни случая.